

Dziesięciolecie kanału Panamskiego. Wielkie dzieło inżynierskiej sztuki, ów „ósmo cud świata”, kanał Panamski łączący dwa oceany obchodził 15 sierpnia b. r. dziesięciolecie swego istnienia 1) Ogólny widok na kanał. 2) Olbrzymie śluzy, przez które z powodu nierówności terenu spuszcza się okręt lub podnosi zależnie od tego, w którą stronę Kanału on płynie. Podróż okrętu przez kanał trwa przeciętnie 5 godzin. Zapomocą kanału oszczędza sobie okręt 40 dni niebezpiecznej żeglugi, które musiałby zużyć opływając Amerykę Południową w drodze na drugi ocean.

Jak budowano Kanał Panamski?

Dziesięciolecie Kanału Panamskiego. 1a, w sierpniu. Piętnastego sierpnia 1914 roku liczne wystrzały moździerzy obwieściły światu to wielkie zwycięstwo mózgu ludzkiego nad potężnymi siłami przyrody i obie półkule globu obieciała triumfalna depesza: „Kanał Panamski otwarto!”. Otwarto po 34 latach straszliwego zmagania się z przeszkodami, które spietrzyła natura przed zdobywcą inicjatywą człowieka, po 34 latach tytanicznych wysiłków kosztujących życie setek ludzi, po 34 latach zaciętego boju, przerywanego licznymi klęskami, lecz ukoronowanego wreszcie pełnym zwycięstwem inżynierskiej sztuki.

Zaisię trzebaby mieć pióro Kellermana, żeby opisać z należytą siłą, żeby oddać z pełną prawdą życia wszystkie etapy tej potężnej walki człowieka z przyrodą.

Wien rok 1879... Zdawna kołatający się po głowach ludzkich pomysł przecięcia się przez przesmyk Ameryki Środkowej, złączenia dwóch olbrzymich płacht oceanów w jedną organiczną całość, zaczyna się konkretyzować, zjawia się w fazie urzeczewienia. Zawiazuje się Kompanja Francuska. Płyną wartkim potokiem pieniądze zwabione nadzieją zysku ze wszystkich stron świata. Na czele Kompanji staje tytan inżynier, twórca Sueskiego Kanału Ferdinand Lesseps.

I z 1 stycznia 1880 roku zaroili się pobraża przesmyku różnokolorową armją robotników, zwerbowanych tutaj z obu półkul globu, pokryły się lasem olbrzymich taranów, tłoczni, pomp, dźwigów, wystrzeliły w niebo ciżbą dymiących kominów. Zawarczały kilofy, łopaty, zaszczerki, dźwigi, zahuczał dynamit torujący drogi przez skały.

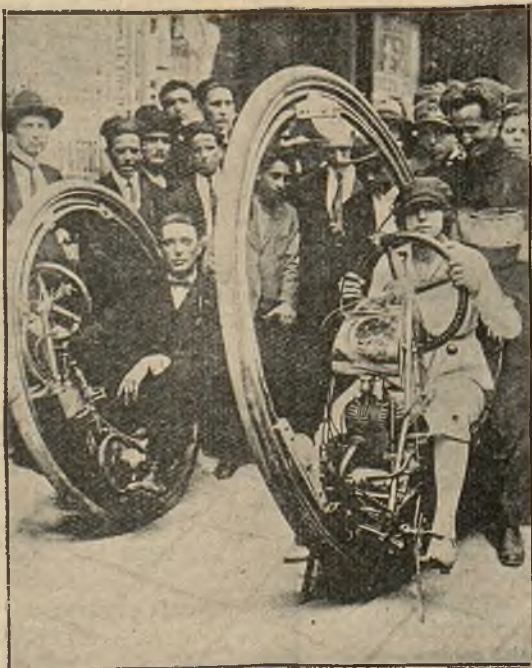
I bój się rozpoczął...

Zaciekle bronił się przesmyk... Nagłym osypiskiem płasków zalewał nieraz wielomiesięczny owoc ludzkiej pracy, grzebiąc w sykim grobie dziesiątki i setki ludzi. Nieraz w chwili deszczowych opadów stał na zniszczenie ludziom rzekę Chagres, przeobrażoną w straszliwą wodną lawinę, nieznającą litości i zmiotającą wszystko po drodze. Nieraz bocznym parciem warstw ziemnych wysadzał dno kanału na 18 stóp w górę roznosząc zagładę i grozę.

Bronił się przesmyk...

Raz nawet całą dzielnicę miasta Colon, leżącego u wylotu kanału zwałił w świeżo wybudowane łóżysko, zaścielał je stosami ciał ludzkich i gruzu. Ale byłby uległ, gdyby mu w sukurs

nie przyszyły roje zabójczych moskitów, wyległych w pobliskich bagnach i niosących na swych ostrych żądłach śmierć i zagładę dla ludzi. „An ołmorderca” — zastukał w okna robot i zych domków i baraków. Żółta febra i malarja zaczęły swe żnwo śmierci wśród dzielnych żołnierzy Lessepsa. A telegraficzne druty roznosiły każdą klęskę, którą niepowodzenie po świecie. W akcjonażuszy Kompanji uderzyła fala zwątpienia. Złoto zaczęło płynąć mniej skwapliwie. Zchwiał się olbrzym Lesseps. Tembardziej, że obsiadły go sępy i kruki w postaci przedsiębiorców, różnego kalibru spragnionych nieprawego zysku. Zaczęto

Nowy włoski wynalazek. W kołach sportowo-technicznych wzbudził sensację nowy wynalazek włoskiego inżyniera. Jest nim oryginalny motocykl o jednym kole, który ma tę dogodność, że mniej ulega trzęsieniu od zwykłego motoru. Próba wynalazku wypadła bardzo pomyślnie i miejmy nadzieję, że nowe to ulepszenie szybko się rozpowszechni. Jak widzimy, nawet panie mogą korzystać z tego sportu.

coraz to głośniej szeptać o wielkich nadużyciach, jakich się dopuszczano w Kompanji. Wreszcie uderzył grom... Nadużycia wykryto... Preces... Panika na giełdzie... Głośna afera „Panamy” na ustach całego świata. I ostateczny krach przedsiębiorstwa...

Pierwszy etap walki zakończony klęską...

Dopiero w 1902 r. Kongres amerykański upoważnia prezydenta Roosevelta do skupienia Kompanji Francuskiej. Dokonano tego kosztem 40 tysięcy dolarów. W r. 1903 znów rozpoczyna się walka. Tylko już inna armja i inni wodzowie. Dr. C. Gorges obejmuje sanitarny nadzór nad budową. Obmyśla wielką kampanję przeciw śmiertelności moskitom.

— Natychmiast przyłącza 400 tysięcy metrów sześciennych siatki drucianej i 200 tysięcy funtów proszku na owady — biegnie na kablach z Panamskiego przesmyku do Ameryki gwałtownie pilna depesza.

— Zwarjował — stukają się w głowę radcy w Komisji Budowy. Ale płyną już ładowe okręty. Za kilka tygodni wszystkie stanowiska i bagna przesmyku są już pokryte grubą warstwą nafty. Okna wszystkich domów, biur, sklepów w miastach Panamy i Colon zawałowane siatką drucianą. Epidemia wkrótce jest opanowana. Najpotężniejszy wróg ustąpił z placu boju.

A potem przebycie żelaznej zapory — łańcuchu górskiego Culebra, kładącego się w poprzek kanału zwałem na 9 mil szerokim. Drobnostka! Zużyto 20 milionów funtów dynamitu, wyrobano 250 milionów sześciennych skał i ziemi. Droga wolna!... Drobnostka! A potem ujęcie w żelazne klamry grobli niesfornych wód rzeki Chagres... Więc siwarza się jezioro Gatun, obramia je groblą na 100 stóp wysoko, długą na półtora mili, a na pół mili szeroką.

Drobnostka!...

Dnia 15 sierpnia 1914 roku kanał był gotów. Był to dzień wielkiego tryumfu ducha ludzkiego nad materją...

xx.

Nowe wynalazki.

W ostatnim stuleciu spadają na ludzkość tysiączne dobrodziejstwa w formie wynalazków, o jakich ludziom z przed trzydziestu laty nie śniło się nawet w najśmielszych marzeniach. Mamy więc: samoloty, radia, mamy fascynujące odkrycia naukowe i miliony wynalazków pozornie drobnych, które jednak w sumie tworzą rzecz olbrzymią — współczesną cywilizację.

Jednak nowe wynalazki pociągają za sobą jako skutek, nowe wymagania i pomysły się nie da, co geniusz człowieka jeszcze wynaleźć potrafi. Chyba jakiś wielki, nieprzewidywany kataklizm społeczny wstrzyma ten pęd zdobywczy.

„KURJER WIECZORNY”

Wychodzi codziennie o godzinie 3 popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Podaje w tym samym dniu kursa giełd w Krakowie, Warszawie, Lwowie, Poznaniu, Wiedniu, Zurychu, Nowym Yorku, Londynie, Paryżu, Kopenhadze i Amsterdamie.

Notowanie cen targowych i towarowych. — Niezbędny organ informacyjny we wszystkich aktualnych sprawach gospodarczych. — Ostatnie telegraficzne wiadomości. — Dział teatralno-literacki, jak również szeroki dział sportowy. — Jedyne organ, który w tym samym dniu podaje najświeższe wiadomości nie tylko w Krakowie, lecz również na prowincji. Adres Redakcji: ul. Dunajewskiego 1. 5. Adres Administracji: ul. Batorego 1. 10.

Do nabycia we wszystkich biurach dzienników, kioskach i dworcach kolejowych.